

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

DERİ İŞÇİLERİNİN

SORUNLARI

Selahattin OKUR

Eğitim Yayınları No. 38

1.11

AKIL

99

33

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

DERİ İŞÇİLERİNİN

SORUNLARI

Selahattin OKUR

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Eğitim Yayınları No: 33

Tarih:.....

Demirbaş No:...573

No: 331.11 OKU

Bilgi yayını istenmiştir

TÜRK-İŞ Eğitim Yayınları No. 38
Ankara, 1999

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Genel Eğitim Sekreterliği
Bayındır Sk. No. 10
Kızılay, Ankara

Selahattin OKUR
T. DERİ-İŞ SENDİKASI
Genel Koordinatörü

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
Telefon : (0.312) 433 3638
Telefax : (0.312) 434 1471
Yenişehir - Ankara

SUNUŞ

Ülkemizde işçilerin ve diğer çalışanların bir çok ortak sorunu vardır. Bizleri birbirimize bağlayan bağların biri de, bu ortak sorunlar ve sıkıntıları birlikte aşma çabasıdır. Pahalılık, işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, iş güvencesinin olmaması, kaçak işçilik, çalışma mevzuatının onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmemiş olması, SSK'ya ilişkin dertler ve daha birçok sorun, tüm işkollarındaki, her meslekten kadın ve erkek işçinin ortak sorunudur.

Ancak, bu genel sorunlara ek olarak, her işkolunun kendine özgü bazı özellikleri ve sorunları da vardır. Konfederasyonumuz, her işkoluundaki işçilerin bu özel durumlarının ve sorunlarının tüm üyelerimiz tarafından öğrenilmesinde büyük yarar görmektedir. Ülkemizin, halkımızın ve ücretli çalışanların sorunlarının çözümünün yolu, birlikteliğimizi ve dayanışmamızı

daha da geliştirmekten ve güçlendirmekten geçmektedir. Farklı işkollarının kendine özgü sorunları diğeri işçiler tarafından ne kadar iyi bilinirse, bu birliktelik ve dayanışma o kadar gelişecektir.

Dileğimiz tüm Sendikalarımızın kendi yaptıkları yayınlarda dile getirdikleri sorunları, daha geniş bir ye kitlesinin öğrenmesini sağlayacak biçimde, bu kitapçıkta olduğu gibi, özetleyerek yayınlamalıdır. TÜRK-İş bu konuda üzerine düşen görevleri gereği gibi yapmıştır ve yapmaya devam edecektir.

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

DERİ İŞÇİLERİNİN SORUNLARI

Türkiye işçi sınıfının bir parçası olan deri işçileri, kamuoyunda daha çok direnişleri ile bilinir. Ancak onların ekonomideki yeni sayıları, hangi şartlarda üretim yaptıkları ve nasıl yaşadıkları pek bilinmez. Onların sorunlarının üzerinde pek durulmaz. Aslında özel olanlar bir tarafa bırakılırsa deri işçilerinin karşı karşıya olduğu sorunlar, Türkiye İşçi sınıfının karşılaştığı sorunlardır.

Deri işçilerinin sorunlarını iyi koyabilmek için, deri sektörünün bugün ne durumda olduğunu, nereden nereye geldiğini ve dünyadaki yerini doğru koymak gerekir. Çünkü sektörün gelişimi, deri sanayinin gelişimi,

deri işçilerinin niceliğini ve niteliğini de geliştirmiştir. Bugün Türkiye deri sektörü, bırakın 25-30 yıl öncesini, 10 yıl önceki deri sektörü ile bile kıyaslanmayacak bir mesafe katetmiştir. Bunun nedenleri üzerinde biraz durmak ve bunu açıklamak gerekir.

Bu değişimi etkileyen faktörlerin en başında **çevre kirlenmesi** gelmektedir. Endüstrileşme hızının ve kapsamının artması, doğal kaynakların süratle tükenmesine, üretim sırasında toprağın, havanın ve sularında kirlenmesine sebep olmuştur. Bundan dolayı **gelişmiş ülkeler**, çevreyi kirletmeden üretim yapmayı birinci sıraya almışlardır. Yine **bu nedenden** dolayı **gelişmiş ülkeler**, çevreyi aşırı derecede kirleten **deri sanayi** gibi sanayi dallarından vaz geçmek zorunda kalmışlardır. Ve sonunda, de-

ri **tabaklama işlemini**, artan bir hızla terk etmişlerdir.

İşte Türkiye dünyadaki bu değişimi ve iş bölümünü farketmiş , bu değişimden ve

işbölümünden faydalanmasını bilmiştir.

Söz konusu değişim ve gelişmeler sonucu daha önce **Avrupa'da olan deri üretim merkezi**, giderek **Doğuya** kaymıştır. Bugün artık dünya deri üretiminin ağırlıklı noktasının **Asya'da** olduğu bilinmektedir. Deri sanayinin **Asya** ve **Güney Amerika'ya** kaymakta olduğu doğru bir gözlem ise de, "**Dünya dericiliğinin liderliği halen Avrupalı bir ülkenin, İtalya'nın elindedir.**" (Turgut KOŞAR)

1970'li yılların başlarına kadar dünyadaki deri ticaretinin büyük bir kısmı "**hamde-**

ri" ile sınırlı kalmaktaydı. O tarihlerde ham deri ticaretine **gelişmekte olan ülkeler** daha fazla rağbet ediyorlardı. **gelişmekte olan ülkelerin % 35'lere** varan payı, **bugün % 6'lar** seviyesine gerilemiştir. Bu durum **gelişmekte olan ülkelerin**, 1970'li yıllardan itibaren ham derilerini satma yerine, kendi ülkelerinde işlemeye yöneldiklerini göstermektedir.

Bugün Türk Deri Sektörü "**İtalyan deri sektörünün tahtına ve tacına göz koymuştur.**" diyen Deri Sanayicileri Derneği Başkanı Turgut KOŞAR, Türk deri sektörünün genel gelişimini şöyle özetliyor; "**Türk Deri Sanayii, son teknoloji ve metotları kullanma konusunda da son derece başarılıdır. Özellikle seksenli yıllardan itibaren, dünya ticaretindeki küre-**

selleşme olgusuna uyum gösterebilen, yaptığı ihracat ile ülke ekonomisine önemli miktarda net döviz girdisi sağlayan, birkaç sektör arasında yer almıştır. Dolayısıyla, yüzlerce yıllık geçmişi olmasına rağmen deri sanayii, genç ve dinçtir. On yıl öncesinde, yüzlerce yıllık geçmişe sahip olan Türk deri sanayi adeta delikanlı görünümü vermekteydi. Daha o tarihlerden itibaren biz bu tesbitimizi kamuoyuna duyurmuş, bu delikanlı sektörün gelişmesinin izlenmesini ve desteklenmesini istemiştik. Nitekim Türk deri sektörü, sadece son beş yıl içinde, yaklaşık % 50 büyümeyi başarmıştır. Kısa zamanda ihracaat yönelik bir yapı gerçekleştirmiştir. Yurdumuza döviz kazandıran en önemli birkaç sektör arasında-

dır."

KOŞAR, Türk deri sektörünün **dün-**
ya'daki konumunu da şöyle özetliyor:
"Türk deri sanayii bugün, dünya'nın en
genç ve modern alt ve üst yapılarına sa-
hiptir. Deri giysi üretiminde yıllardır rüş-
tünü ispat etmiş bulunmaktadır. Kürk
üretiminde dünya birincisidir. Ayakkabı-
lık deri ve ayakkabı üretiminde, uygun
ve emin adımlarla ilerlenmektedir. Bu
alandaki gecikmeyi, süratle telafi etme
azmindeyiz. Saraciye üretiminde, dün-
ya'nın sayılı mağazalarına mal yetiştir-
meye çalışılmaktadır. Kendi markası ile
ürünlerini yurt dışında pazarlayan firma-
ların sayısı, her geçen gün artmaktadır."

Ancak tüm bu olumlu gelişmelere rağ-

ien Türk deri sanayi, dünya'daki rakiple-
nden korkmakta ve onların zararlarından
kurtulmak için devletten önlemler almasını
istemektedir.

Deri Sanayi Sektör Kuruluşu Türk deri
sanayinin dünyadaki rakiplerine dikkati çe-
yor. Sektör Kuruluşu "Avrupa Birliği dı-
şında kalan bazı ülkelerden yapılan ma-
mül (tabaklanmış) deri ve deriden ma-
mül ürünlerin ithalatı, haksız rekabet un-
surları taşımakta ve yurdumuz deri sa-
nayiine zarar vermektedir. Bu konuda
Türk deri sanayinin korunması için ge-
rekli önlemler alınmalıdır," diyor. "Türk
deri sanayine zarar vermekte olan Mısır,
Pakistan, Hindistan, Çin ve Tayvan gibi
ülkelerden yapılacak mamül deri ve deri-
len mamül eşya ithalatı hakkında dam-

ping soruşturması, fiyat kontrolü ve ilgili ISO standartlarının uygulanmasını" istiyor.

Sanayici Seyit Ali GÜNDÜZ de aynı noktaya dikkati çekiyor ve bütün işverenler gibi devlet desteği istiyor. "**Deri sektörü özellikle son yıllarda dünya ölçeğinde kıran kırana bir rekabete sahne oluyor. Örneğin, Çin bu rekabette üstün duruma geçebilmek için ham deri ithalatında % 37 oranında devlet desteği sağlıyor. İşgücü maliyetindeki muazzam avantajına ek olarak bu yöntemle rekabet gücünü geliştirmeye çalışıyor.**"

Bunlar da doğru, dünya ölçeğinde rekabet dericileri zorluyor.

Zeytinburnu Deri ve Deri Konfeksiyoncu-

ları Derneği Başkanı Yaşar EREZ de uluslararası rekabete ve devlet desteğine değiniyor. "İtalya ve İspanya'nın yanısıra Uzakdoğu'da çok önemli rakiplerimiz var. Tabi o ülkelerde sektöre büyük teşvikler var. Türkiye bu konunun önemini anlamadık yada biz yeterince anlatamadık. Tamamen korumasız bir durumda Gümrük Birliğiyle birlikte, tam rekabet eder durumda ortadayız. Teşvikler verildiği takdirde bugünkü rakamları ikiye e katlamak çok mümkün."

Sanayicilerin uluslararası piyasalardaki rekabetten korktuklarını ve yakındıklarını görüyoruz. Sanayiciler drp dolaşıp lafı devlet desteğine getiriyorlar.

Son on yılda kendini yenileyen deri sa-

nayi gerçekten Türkiye ekonomisi içerisinde önemli bir konuma sahiptir. Deri sektörünü çok iyi bilen Lütfi DAĞDAŞ : "**Giderek ekonomide dışa açılan Türkiye, bugün ayakkabı yüzlük astarlık, saraciyelik, giysilik, deri işleme, kösele üretimi gerçekleştiren, bunları bitmiş ürüne dönüştüren, ayrıca deri işleme sanayinde kullanılan makinaları büyük çoğunluğu ile yapan bir ülke kimliğini elde etmiştir,**" diyor.

Deri sanayi son on yılda deri sanayiinde kullanılan **makine** yapımında da önemli bir gelişme göstermiştir. Rakip **Fransa** ve **İtalya** tabakhaneleri son yıllarda hiçbir yatırım yapmadıkları halde, Türk deri sanayi alet ekipman bakımından çok büyük yatırımlar yapmıştır. **Türk deri makineleri imalat sa-**

nayi bugün, deri işleme sanayinin ihtiyacı olan makinelerin tamamına yakını yurdumuzda üretilebilmekte ve yurt dışında anahtar teslimi deri fabrikaları kurabilmektedir. Türkiye’de üretilen deri makineleri, İtalyan makinelerine göre % 25 ile % 60 arasında daha ucuzdur.

Sektörün ana kimyasal maddesi olan krom tamamen ülkemizde üretilebilmekte ve ihraç edilebilmektedir. Sektörün toplam kimyasal madde ihtiyacının dörtte üçlük bölümünün yurt içinden sağlandığı ifade ediliyor.

İstanbul/Tuzla ve İzmir/Menemen organize deri sanayi bölgelerinin, modern alt ve üst yapıları ve mükemmel makine parkları ile devreye girmesinden sonra, bü-

yük bir üretim kapasitesi oluşmuştur. Bunlara **kürk merkezi Çorlu'nun** eklenmiş olması Türkiye'yi dünyada önemli bir konuma getirmiş bulunmaktadır. Oluşan bu güçlü kapasitenin daha henüz tamamı kullanılmış değildir. Deri üretimindeki bu artış, ülkemizi önemli "**ham deri ithalatçısı**" konumuna getirmiştir.

Şu anda "**Türk deri sanayicileri dünya pazarlarında, ham deri fiyatlarını belirleyici rol oynamaktadır. Türk deri sanayi, özellikle dünya giysilik deri üretiminde % 17 gibi önemli bir paya sahiptir.**

Türk deri sektörünün 500 yılı aşkın geçmişine rağmen, dünya ile ticari amaçlı tanışması **1980 sonrası uygulamaya giren, ihracata yönelik girişimlerin artması** ile

başlamıştır. Bugün **toplam ihracat içinde % 2,2 payı ile 12.inci, ayakkabı dahil % 2,9'luk payı ile 8.inci sıradadır.** Sadece bavul ticaretinden **3,5 milyar dolar döviz girdiği** önde gelen deri ihracaatçıları tarafından söyleniyor.

Türk deri sektörünün ham deri üretim kaynaklarından biri **Et ve Balık Kurumu** idi. **Et ve Balık Kurumunun özelleştirilmesi ile ham deri üretimi çok düşmüştür.**

Sektörün **ham deri** ihtiyacının bir kısmı da **belediye mezbahalarında** yapılan kesimlerden geliyor. Mezbahalardan büyük ölçüde **kalitesiz** deri üretimi yapılıyor. Kaçak olarak yapılan kesimlerden elde edilen derileri ise **kalite, standart ve fiyat** açısın-

dan çok düşük düzeyde.

Ham deri, deri sektörünün temel girdisidir. En başta **ham deri üretimini artırıcı, kalitesini, standardını yükseltici önlemler alınmadıkça deri sektörü, dışarıya bağımlı olmaya mahkumdur.**

Bugün sektörün temel girdisi olan **ham deri üretimi**, iç talebi karşılamaktan çok uzaktır. Bu nedenle ham deri ithalatında önemli artış söz konusudur. Öte yandan, ham **deri üreten, geliştirmekte olan ülkelere**, katma değeri yüksek mal ihraç etmeye yönelmelerinden dolayı deri sektörünün ham deri temini güçleşmektedir. Bu durum kaçınılmaz olarak yarımamül ve mamül deri ithalatının artışına yol açıyor.

Özellikle ülkemizin iki büyük **deri organi-**

ze sanayi bölgesindeki (Tuzla ve Mene-men) tesislerin en büyük sorunu, ham deri teminindeki yetersizliktir. Ham madde yetersizliğinden dolayı bu tesisler eksik kapasite ile çalışıyorlar. Bu olumsuzluğu gidermek için ülkenin hayvansal varlığını artırıcı önlemlerin alınması, hayvancılığın teşvik edilmesi gerekirken bu yönde henüz olumlu adımlar atılmamıştır. Bu şartlarda sanayi kendi ihtiyacı olan deriyi, **özellikle küçükbaş mamül deriyi giderek artan oranlarda dışardan getiriyor. 1995 yılı küçükbaş mamül deri ithalatının % 73,3'ler, büyükbaş mamül deri ithalat payının da % 46,3'ler** dolayında olduğu belirtiliyor.

Dünya ithalat rakamlarına baktığımızda **Türkiye'nin % 17** oranında küçükbaş ham deri çektiğini görmekteyiz. Bu miktar takri-

ben **60 milyon** civarında deri ediyor. Bunlar için yaklaşık 700-750 milyon dolar döviz ödeniyor. Yerli küçükbaş ham deri üretimi ile birlikte komşularımızdan gelen ve ithal edilen mamül **küçükbaş** deriler de dikkate alındığında, küçükbaş deri tüketimi **yılda yüz milyon** adedi buluyor. **Dünyada 400 milyon adet küçükbaş** deri kullanıldığı varsayıldığı takdirde, bunun **% 25'i** ülkemizde tüketiliyor demektir.

Bugün dünyada Türklerin aşırı taleplerinden, ham deri fiyatlarını Türklerin yükselttiğinden söz ediliyor.

Kullanılan derinin **% 80'ini** ithal ediliyor, **% 20'si** üretiliyor. Bu durumu tersine çevirmenin yolu hayvancılığı geliştirmekten geçer.

Uzmanlar sektörde yatırım ve üretime yönelik gelişmelerin, gerçek anlamda planlı bir uygulama içinde olmadığında birleşiyorlar. Örneğin en güçlü tesisler organize sanayi bölgelerinde ortaya çıkarken, ülkenin pekçok yöresinde arıtmasız tesisler, sigortasız ve sendikasız kuruluşlar mantar biter gibi bitiyor. Bu durum sektörde hem haksız rekabete yol açıyor, hem de kaliteli mal üretimini ve ihracatını olumsuz ihracatını olumsuz yönde etkiliyor.

Örneğin; İstanbul organize deri sanayi bölgesinin hesaplanan kapasitesi, tüm Türkiye'nin bugünkü kapasitesine eşittir. İzmir/Menemen organize deri sanayi bölgesinin kapasitesi de hayli yüksektir. Ancak bunların en önemli sorunu fabrikalarının kapasitelerinin ham deri açısından henüz

doldurulamamış olmasıdır.

Yukarıdaki iki bölge dışında kalan bölgelerde Niğde, Bor, Gerede, Isparta, Bursa, Kemalpaşa, Denizli, Yalvaç, Uşak ve Manisa'da genelde henüz fabrikasyon üretim düzeneğine ulaşamadığını atelye düzeyinde yoğun biçimde giysilik, ayakkabılık, saraciyelik, küçük ve büyükbaş deri işlendiğini görüyoruz.

Bugün sektörde en büyük haksız rekabet arıtmalı, sigortalı ve sendikalı işletmeler ile arıtmasız ve sigortasız işçi çalıştıran işletmeler arasında yaşanmaktadır. Arıtmasız ve kaçak işçi çalıştıran işletmeler, düşük maliyet avantajına sahip bulunuyorlar. Bunlara üretimde kullanılan girdilerin, miktar ve parasal değerlerindeki farklılıklar ile üretim

ve pazarlama yerleri arasındaki navlun farklılıkları da ilave edilebilir.

Bugün haksız rekabete yol açan yeni bir uygulama daha ortaya çıkmıştır. Deri serbest bölgesindeki işletmeler ile serbest bölge dışında kalan işletmeler haksız rekabet içindedirler. Vergi muafiyetleri ve teşvikler deri organize sanayi bölgelerini, serbest bölge olmaya özendiriyor.

Bu yapısal bozukluklara rağmen **deri sektörü** ileriye doğru olumlu gelişmeler gösteriyor. Bu tesbitimizi sektörün ileri gelen patronları ve DPT'nin uzmanları da doğruluyor.

TÜRKİYE'NİN BAŞLICA DERİ ÜRETİM MERKEZLERİ

İstanbul Tuzla Organize

Deri Sanayi Bölgesi:

Türkiye'nin en büyük deri organize sanayi bölgesidir. Kazlıçeşme'de kurulu olan deri sanayi Tuzla'ya taşınmıştır. Tuzla İlçesi Aydınli köyü yakınlarında yer alan bölge 6.420.000 metrekarelik bir alana kuruludur. Arıtma tesisi en son teknoloji ile çalışıp tam arıtma yapmaktadır. Tesisin kapasitesi 36.000m³/gün olup, fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma yapmaktadır. 1,2 milyon nüfuslu bir şehrin arıtmasını yapabilecek bir kapasiteye sahiptir. Organize deri sana-

yide 225 firmanın fabrikası olduğu halde bu firmaların bir kısmı, çeşitli hesaplar yüzünden bölgedeki fabrikaları çalıştırmıyor. 25.000 işçi çalıştırma kapasitesine sahip Organize Sanayide 5000 işçi çalıştırılıyor. İşverenler, trilyonluk tesisleri boş tutuyorlar. Arıtma tesislerini ancak 50 kadar firmanın kullandığı tahmin ediliyor. Arıtmalar ancak % 30 kapasite ile çalışıyor.

İzmir Menemen Organize

Deri Sanayi Bölgesi:

Yeşildere dericilik bölgesinin şehir içinde kalması ve yeni fabrikaların ilavesine olanak vermemesi nedeniyle İzmir organize deri sanayi bölgesi kurulmuştur. 18.000 m³/gün kapasiteli arıtma tesislerine sahip

olan bölgede 190 fabrika bulunmaktadır. Bu fabrikalar tam kapasite ile çalıştığı zaman 20 bin kişiyi istihdam edecektir. Menemen organize deri sanayi bölgesi, Hükümetin 28 Ağustos'da aldığı bir kararla Deri Serbest Bölgesi haline getirilmiştir.

Çorlu Organize

Deri Sanayi Bölgesi :

17 Mayıs 1996 tarihinde Çorlu organize deri sanayi bölgesi resmen kuruldu. Çorlu'da 1960 yılında 7 fabrika ve 139 işçi varken, bugün 90 fabrika ve 7000 deri işçisi bulunuyor. Küçük ve orta boy ölçekte 90 fabrikada yılda 15 milyon küçükbaş 25.000 ton büyükbaş hayvan derisi işlendiğini görüyoruz. Kürk-süet üretiminde Türk dericili-

ğinin merkezi konumuna gelmiştir. Üretilen kürk-süet miktarının % 60'ı Çorlu'da işleniyor. Çorlu'da yapılan ihracat Türk deri sanayi ihracatının % 30'unu oluşturuyor.

Uşak Organize Deri Sanayi Bölgesi:

Ağırlıklı olarak küçükbaş hayvan derisi işleyen Uşaklı dericilerin hayvancılığa bağlı olarak ticari kapasiteleri de arttı. Günde 100.000 derinin basıldığı 5.000 – 6.000 işçinin çalıştığı Uşak Deri Sanayi büyük bir örgütlenme potansiyeli oluşturuyor.

Bursa Organize Deri Sanayi Bölgesi:

Bursa deri sanayi yaklaşık 250 bin m2'lik bir alana yayılmış 120 işyerinden

oluşmaktadır. 2000 çalışanı ve günlük 200 ton kapasitesi ile sektörün önde gelen merkezlerinden biridir. Büyükbaş deri ağırlıklı çalışmaktadır.

Gerede Organize Deri Sanayi Bölgesi:

Gerede deri sanayi bölgesi şu anda 117 fabrikayı kapsıyor ve oldukça büyük bir alanda kuruludur. Günde 70 / 80 ton deri işleniyor. İklim açısından oldukça avantajlı bir konumda bulunan Gerede'de dericilik, çok eski bir geçmişe sahiptir. Gerede dericiliği 1500 işçiye varan bir potansiyele erişmiştir. Gerede'de büyükbaş hayvan derisi işleniyor.

Manisa Deri Sanayi Bölgesi:

Manisa deri sanayi bölgesi, Ege bölgesinde deri üretiminin gerçekleştirildiği önemli merkezlerden biridir. Manisa deri sanayi bölgesinde keçi derisi işleniyor. "Türkiye’de keçi derisi ile ayakkabı astarı üreten tek deri sanayi" Manisa’da bulunuyor. Keçi derisi işlemeye dayanan üretim, son yıllarda % 60 keçi, % 40 koyun işlemeye dönüşmüştür. Bugün 50 tabakhaneden oluşan sanayi bölgesi, yakın gelecekte Horozköy’de 230 dönümlük Küçük Sanayi Sitesine taşınacaktır.

Kula Deri Sanayi Bölgesi:

İç Ege’nin Manisa iline bağlı olan Kula’da deri üretiminin uzun bir geçmişi var. Kula’da, deri üretimiyle uğraşan 100’ün

üzerinde tabakhane bulunuyor. Kula'da koyun derisi olan zig (giysilik deri) işleniyor.

Niğde – Bor Organize

Deri Sanayi Bölgesi:

Dericilikte tarihi bir geçmişi olan Bor, Orta Anadolu bölgesinin dericilik merkezi durumunda bulunuyor. 80 adet imalathanenin faaliyet gösterdiği bölgede 550 işçi çalışıyor. Ayda işlenen ham deri 970 tondur. Sığır derisi ağırlıklı çalışan bölgede ayakkabılık deri olan videla üretilmektedir.

DERİ SANAYİNİN YAPISI

ve

ÇALIŞMA KOŞULLARI

Yukarıda Türkiye'nin belli başlı deri üretim merkezlerini belirttik. Düne kadar hayvancılığın çok önemli bir yer tuttuğunu düşünürsek, ham deri işleyen tabakhanelerin Türkiye'nin her yerinde bulunması normaldir. Ülkemizde deri üretiminin geçmişi hem çok eskilere gider, hem de çok yaygındır. Organize deri sanayi bölgesi dışındaki bölgelerde üretim hala ilkel geleneksel yöntemlerle yürütülmektedir. İşletmelerin büyük çoğunluğu atelye tipi işletmelerdir. Fabrikasyon düzenine sahip işletmeler sayıca azınlıkta kalır, ama üretim bunlarda yoğunlaşmıştır.

T.C. Çalışma Bakanlığının Ocak 1998 istatistiklerine göre deri işkolunda 8.888 işyeri bulunmakta bu işyerlerinde 61.946 işçi çalışmaktadır.. Deri Sanayicileri Derneği Başkanı Turgut Koşar'ın açıklamalarına göre ise sektörde 80.000 işçi çalışmaktadır. Koşar'ın ifadelerinden 20.000 deri işçisinin ve bunları çalıştıran işletmelerin devletin kayıtlarına girmediğini anlıyoruz. Devletin istatistiklerini, temel olarak işkolunun özellikleri hakkında bir takım sonuçlara varmaya çalışalım.

61.946 çalışanın 20.377'si (1 ile 9) işçi çalıştıran işyerlerinde çalışıyor. İşçilerin % 33'ü bu işyerlerinde çalışıyor. Bu en küçük işyerlerinin sayısı 7.624'dir. Sektördeki işletmelerin % 86'sını bu, en küçük işletmeler oluşturuyor. 11.837 işçi (10 ile 24) işçi ça-

İlştiran 739 işyerinde çalışıyor. Toplam işçinin % 19'u, (10 – 24) işçi çalıştıran küçük işletmelerde çalışıyor. Bu işyerlerinin sayısı 789'dur. Sektördeki işletmelerin % 8'ini oluşturuyorlar. 10.452 işçi; (25 - 49) işçi çalıştıran 304 orta işletmede çalışıyor. Toplam çalışan işçinin % 17'si orta işletmelerde çalışıyor. Bu orta işletmeler toplam işletmelerin % 3,4'ünü oluşturuyorlar. 6.983 işçi; (50 ile 99) işçi çalıştıran, 105 büyük işyerinde çalışıyor. Toplam işçinin % 11'i bu işyerlerinde çalışıyor. Bu işyerleri, toplam işletmelerin % 1,2'sini oluşturuyor.

8.004 işçi; (100 ile 249) işçinin çalıştığı 55 daha büyük işyerinde çalışıyor. 8.004 işçi, toplam çalışan % 13'ünü, 55 işyeri de toplam işletmenin % 6 (binde altısını) oluşturuyorlar. 3.182 işçi; (250 ile 499) işçinin ça-

lıştığı 10 en büyük işyerinde çalışıyor. 3.182 işçi, toplam çalışanın % 5'ini, 10 işyeri toplam işyerlerinin %o 1 (binde birini) oluşturuyor. 1.111 işçi çalıştıran 1 işletme var.

Yine Çalışma Bakanlığının istatistiklerine göre Kamuda 34 deri ve ayakkabı işletmesinde, 2235 işçi çalışıyor, görünüyor.

1 işletmede	1111 işçi
-------------	-----------

1 işletmede	315 işçi
-------------	----------

3 işletmede	626 işçi
-------------	----------

5 işletmede	88 işçi
-------------	---------

24 işletmede	98 işçi
--------------	---------

Yine Çalışma Bakanlığı istatistiklerine göre, özel sektörde toplam 59.711 deri işçi-

si, 8.854 işyerinde çalışıyor.

7.600 işletmede 20.279 işçi

784 işletmede 11.752 işçi

304 işletmede 10.452 işçi

105 işletmede 6.983 işçi

52 işletmede 7.378 işçi

9 işletmede 2.867 işçi

Çalışan 61.946 işçinin, 51.622'si erkek, bunun 49.593'ü özel sektörde, 2.029'u kamuda çalışıyor. Deri sektöründe çalışan işçilerin % 83'ünü erkekler oluşturuyor. Erkeklerin de % 96'sı özel sektörde çalışıyor. Toplam işçinin 10.324'ü kadın, bunun 10.118'i özel sektörde, 206'sı kamuda çalışıyor. Sektörde çalışanların % 17'sini kadınlar oluşturuyor. Kadınların % 98'i özel

sektörde çalışıyor.

Ocak 1998 istatistiklerine göre deri sektöründe 19.584 işçi sendikalı görünüyor. Bunun 17.301'i özel sektörde, 2.283'ü kamuda görünüyor. Toplam 944 işyerinde sendikanın var olduğu bildiriliyor. Bunun 935'i özel, 9'u kamu sektöründe görünüyor.

Bugün deri sektöründe, 25'in üzerinde işçi çalıştıran 475 işyerinde, en az

26.000 deri işçisi sendikayı bekliyor. Bu işyerlerine (10 ile 24) arası işçi çalıştıran işyerlerini de ilave edersek, sendika bekleyen işyeri sayısı 1214'ü, sendikalı olmayı bekleyen işçi sayısı ise 37837'yi bulur. Bunlar kayıtlı olanlar.

Deri işçilerinin en büyük sorunlarından biri kayıt dışı çalışmadır. Deri sektöründe

sigortasız (kaçak çalışma) çok yaygındır. Turgut KOŞAR'ın rakamlarına bakarsak sektördeki işletmelerin ve işçilerin % 25'i kaçak durumdadır. Yukarıda sözünü ettiğimiz belli başlı organize sanayi bölgeleri dışında Anadolu'daki deri üretim bölgelerinde ilkel geleneksel yöntemlerle üretim yapan atelyelerde sigortalı işçi bulmak zordur. Deri sektöründe çalışan her 3 işçiden 1'sinin sigortasız çalıştığını söylersek abartmış olmayız. 80 – 90 bin deri işçisinin 50 bininin sigortalı olduğu ve bunun sürekliliği bile şüphelidir.

Daha dün kadar Kazlıçeşme'deki işyerlerinde, (işyeri demeye bin şahit isterdi), deri işçileri ile fareler birlikte yaşarlardı. İşçiler çalışırken, kedi büyüklüğündeki fareler onların ayakları arasında dolaşırlardı. Kaz-

lıçeşme'deki atelyeler Tuzla organize deri sanayi bölgesine taşındı da deri işçileri verem yuvası mezbeleliklerden kurtuldular. Ama Tuzla'ya taşınıncaya kadar binlerce deri işçisi Kazlıçeşme'deki pislik yuvalarında yıllarca üretim yaptılar ve ömür tükettiller.

Geçmişte Kazlıçeşme atölyelerinde bulunan üretim tarzları-teknikleri pislikleri (fareleri dahil) bugün taşradaki deri üretim bölgelerinde aynen sürmektedir.

Bu üretim şartları çalışanları hasta ettiği gibi atıklarıyla çevreyi de yaşanılmaz bir hale getiriyorlar. Deri üretim bölgelerinde temiz hava, temiz su, temiz bitki bulmak mümkün değildir. Gelişmiş ülkelerin; Amerika ve Avrupa ülkelerinin deri üretiminden

çekilmelerinin temel nedeni de budur. Gelişmiş ülkeler; bizim gibi ülkelere "alın karı da sizin olsun, pisliği de" demişlerdir.

Birkaç büyük organize deri sanayi bölgesi dışında arıtma tesisi bulmak mümkün değildir. Arıtma tesisine sahip bölgelerde ise işverenler arıtma masraflarından kurtulmak için ya arıtma tesisini düşük kapasite ile çalıştırıyorlar, yada organize sanayi bölgesini terk ediyorlar. (Tuzla organize deri sanayi bölgesinde olduğu gibi)

1475 sayılı İş Yasası açısından baktığımızda deri sektöründe, sendikalaşmanın olmadığı yerlerde işverenlerin kanunu uyguladıklarını söylemek zor. Devlet, çalışanın bir şikayeti olduğu zaman duruma müdahale ediyor. Devletin kendiliğinden de-

netleme yapması görülmüş şey değildir. Devlet ancak çalışanın şikayet etmesi halinde devreye giriyor. Eğer sendika da yoksa, işçi işverenin insafına kalmıştır. İşte deri sektöründeki işletmelerin yada atölyelerin çoğunda durum böyledir. Bu durum taşradaki işyerlerinde daha vahim bir hal alır. Fazla mesai ücreti yoktur. Günlük çalışma 9 – 10 saattir. Senelik izin yok, bayram yok, işten atılıp tazminat yok.

Deri sektöründe ücretler kamu işyerlerinde ve sendikanın olduğu özel işyerlerinde farklı bir durum arz eder. Bunların dışındaki işyerlerinde asgari ücret uygulanır. Sendikanın olmadığı bu gibi işyerlerinde hiçbir sosyal hak yoktur. İşçiler sadece çıplak ücrete çalışırlar. Çıplak ücretin de düşük olması onları daima fazla çalışmaya mecbur

eder. Böylece sendikalı işçilerin 8 saatlik çalışmaları karşılığı aldıkları ücreti, sigortasız ve sendikasız işçiler en az 10 saat çalışarak alırlar. Bu durum çok yaygındır.

Örneğin bugün deri sektöründe çalışan işçilerin büyük çoğunluğu asgari ücret alır. Bu durumun istisnası sendikalı kamu ve özel işletmeleridir. Örneğin, bugün (Hazi-
ran/1999) Kamuda deri fabrikasında çalışan işçilerin ortalama aylık ücreti net 154.000.000.TL. Özel sektörde (Tuzla'da) ortalama aylık ücret 159.000.000.-TL.'dir. Sendikalı olan bu işyerlerinde ayrıca yılda 4 maaş ikramiye, yakacak, izin, bayram parası gibi sosyal haklar da vardır. Buna karşılık sendikasız olan sigortalı veya sigortasız işçi çalıştıran işyerlerinde aylık ücret net 50 ile 60 milyon lira arasında değişir. Baş-

ka hiçbir şeyleri yoktur. Üstelik ücret artışı zamanı geldiğinde işverenin insaf ve merhametine kalmışlardır.

DERİ SEKTÖRÜNDE

SENDİKALAŞMA SORUNLARI

Dünya'da estirilen küseleleşme rüzgarı ve uygulamaya konulan neo-liberal politikalar, gelişmiş ülkelerde işçi sınıfının yüz yıllar süren mücadeleleri sonucu elde etmiş olduğu hakları ellerinde alma noktasına geldi dayandı.

Türkiye'de deri İşkolunda fiilen tek sendika vardır.

1947'de kurulan Türkiye Deri-İş Sendikası deri işçilerinin yoğun olduğu Kazlıçeşme'de 1947 yılında deri işçileri tarafından

kuruldu. 1970 yılında Beykoz'daki Deri Mamüller Sanayi Sendikasının katılmasıyla güçlendi. Türkiye Deri-İş Sendikası 52 yıldır deri i   lerinin ekonomik ve demokratik m  adelesini yürütüyor. Bu m  adeleyi Türkiye'nin her tarafında; Erzurum'da Yozgat'ta, İzmir'de, Bursa'da, Gerede'de, Manisa'da, Ankara'da ve Kayseri'de yürütmüştür. Ancak m  adelenin yo  unla  ı ı alanları İstanbul-Kazlı    me, Çorlu, İzmir ve Bursa olmuştur. Son yıllarda, Kazlı    me'deki işyerlerinin Tuzla'ya taşınması ile m  adelenin merkezi Tuzla'ya kaymıştır. Kazlı    me deri i   lerinin mücadele geleen  ini Tuzla deri i   leri almışlardır. Ve onlar, Kazlı    me'de ömürlerini tüketen geçmiş kuşakların mirasını hakkıyla koruyorlar. 1990'lardan sonra deri i   lerinin mücade-

lesini öncelikle ve ağırlıkla Tuzla deri işçileri temsil etmiştir, etmeye de devam ediyorlar.

İşsizlik deri işçilerinin sendikalaşmasını tüm ülkede olduğu gibi Tuzla'da da olumsuz etkiliyor. İşsizlik bu yoğunlukta sürdüğü sürece işi olan işçilerin işleri de tehlikededir. İşsizler çalışanların işlerine gözlerini dikmişler, bekliyorlar. Yoğun işsizlik baskısı çalışanların ellerini kollarını bağlamış, yasal haklarını kullanamaz hale getirmiştir. Bu hakların en başında da sendikal ve sosyal güvenlik hakları gelmektedir.

Tüm iş kollarında etkili olduğu gibi, işsizlik deri iş kolunda da etkilidir. Örneğin, 1998 yılında patlak veren Rusya krizinden sonra, ihracatı duran deri fabrikaları, üre-

timlerini ya azaltmışlar, yada durdurmuşlardır.

Bu şartlarda onbinlerce deri işçisi işten çıkarılmış ve işsiz kalmıştır. Binlerce deri iş üyesi işten çıkarılmış ve bu işçiler, işlerine yeniden dönmek için aylarca direniş yapmışlardır. Kriz, üretimi ve istihdamı vurmuş, bu şartlarda sendikal örgütlenme zayıflamış, Deri-İş Sendikası birçok işyerini ve üyesini kaybetmiştir. Krizin, işsizliğin, ne büyük bir felaket olduğunu deri işçilerinden ve Deri-İş'ten daha iyi kimse bilemez.

Bir işyerinde sigortasız çalışan işçi devlet tarafından bilinmediği için, kaydı

kuydu olmadığı için kayıtdışı olarak nitelenir. Sigortasız, kaydı-kuydu olmayan işçiyi, sendikaya nasıl üye yapabilirsin? Sigor-

ta numarası yok, çalışıp çalışmadığı belli değil, daha doğrusu çalışıyor, ama çalıştığını işçi ile işveren dışında kimse bilmiyor. Bir an için işçilerin sendikaya üye olmak istediklerini kabul edelim. Notere gidiyorsun, işçilerin sigortasız olduğu ortaya çıkıyor. Sigortasız kaçak çalışan işçiyi, yasal çalışan sendikaya üye edemiyorsun. Bu şekilde çalışma hayatının, devletin bilgisinin dışında yaşayan 5,5 milyon işçimiz var.

Aynı sorunlar Türkiye'deki bu genel durumun bir parçası olan deri sektöründe yaşanıyor. Kaçak çalışma çok yaygın bir hal almış durumda. Birkaç, büyük organize sanayi bölgesi dışında, özellikle taşradaki tabakhanelerde sigortalı çalışan işçi bulmak çok zordur. Onbirlerce deri işçisi bu durumdadır.

Sigortalı işçi çalıştıran işverenlerle, sigortasız işçi çalıştıran işverenler arasında bir haksız rekabet sürmektedir. Kaçak işçi çalıştıran işverenler sigorta, vergi gibi yüklerden kurtuldukları için, sigortalı işçi çalıştıran işverenlere göre maliyetlerini daha aşağı çekebiliyorlar. Bu maliyet avantajını fiyatlara yansıttıkları takdirde pazar paylarını büyütebiliyorlar. Pazardan silinme teklifi ile karşı karşıya gelen işverenler de bu kez kaçak işçi çalıştırmaya yöneliyor.

Bu şartlar, bu haksız rekabet, sigortalı işçi çalıştıran, kanunlara uyan işverenleri de kötü yola, daha doğrusu kaçak işçi çalıştırmaya itiyor. Diğeri ile rekabet edebilmek için, onun kullandığı yöntemleri kullanmaya başlıyor.

Sigortasız ve sendikasız işçi çalıştıran işletmelerin çokluğu, sigortalı çalışan ve sendika üyesi olan işçileri de tehdit etmektedir. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma var oldukça ve bu yoğunlukta sürdükçe, sendikal faaliyet ve sendikalar tehlikededir. Önlemler alınmadığı takdirde kaçak ve sendikasız işçi çalıştırma, sonunda sigortalı ve sendikalı hayatı bitiriyor.

İşçilerin sendikalara üye olmalarını engelleyen en büyük nedenlerden birinin "işten atılma korkusu" olduğuna yukarıda işaret etmiştik. İşçi, işten atılmaktan korkmakta hiç de haksız değildir. Çünkü Yasalar (1475/13.Madde) işverene, "işçiyi sebep göstermeden işten atma" yetkisini vermiştir. İşverenler işçi, atmakta özgürdürler.

Bu madde yürürlükte kaldığı sürece işçi ne Anayasa'nın nede yasaların kendilerine verdiği hakları kullanabilir.

Anayasa'nın "sendikalara üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbestir. Hiçkimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz" hükümleri kağıt üzerinde kalır. 2821 ve 2822 sayılı yasalar kağıt üzerinde kalır.

İşverenler bugün 13. maddeyi kullanarak sendikal örgütlenmeyi tasfiye ediyorlar. Böylece yasanın ve yasaların işçiye verdiği "sendikaya üye olma" ve "toplu sözleşme yapma" haklarının kullanılmasını, işçiyi işten, atarak önlüyorlar. Üstelik işçiye en ağır cezayı vererek, onu açlığa mahkum ederek bunu yapıyorlar.

Yine 2822 sayılı Kanunda toplu sözleşme için gerekli yetki belgesinin alınması ve toplu sözleşme görüşmelerine başlama, uyuşmazlık, aşamalarının uzun ve karmaşık bir biçimde düzenlenmiş olması, işçilerin sendikalaşması önünde büyük engel teşkil etmektedir.

Yetki tesbiti için gerekli % 50 + 1 işyeri barajını, bugün yalnız yeni örgütlenilen işyerinde değil, örgütlü işyerlerinde bile aşmak, giderek daha da zorlaşmaktadır. Sendikasızlaştırma politikalarının bir ürünü olan özelleştirme, taşeronlaştırma, sözleşmeli personel, özel güvenlik görevlisi ve kapsam dışı uygulamalarının giderek yaygınlık kazanması örgütlü işyerlerinde de sendikal yetkilerin hızla düşmesine yol açmıştır. Bugün yasalardaki gerek işkolu ge-

rekse işyeri barajları örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayıcı anti demokratik hükümler olup, biran önce kaldırılmalıdır.

Küreselleşmenin ve neo-liberalizmin en temel özelliklerinden biri kamu işletmelerinin özelleştirme adı altında yerli ve uluslararası sermayeye devridir. Bu süreç özünde, halktan kesilen vergilerle kurulan kamu işletmelerinin sermayeye devrinden baş-kan, bir şey değildir. Bu süreç aynı zaman-da sendikasızlaştırmayı da içermektedir. Tüm dünyada ve ülkemizde sermayenin eline geçen kamu işletmelerinden sendikalar tasfiye edilmiştir ediliyor. Bundan dolayıdır ki özelleştirme = sendikasızlaştırma demek, doğru bir nitelemedir.

Deri işkolunda da özelleştirme kapsamı-

na giren kamu işletmeleri bulunuyor.

Van-Sarıkamış-Tercan Ayakkabı fabrikaları ve Çanakkale Sentetik deri fabrikası özelleştirme kapsamına giriyor. Beykoz Deri Kundura'nın ise kapatılması amaçlanıyor. 2000'e yakın üyemizin bulunduğu bu fabrikalara yıllardır bir çivi çakılmamıştır. Çıkarılanların yerine bir tek işçi alınmamıştır. Bu işletmeler "kurbanlık koç" gibi müşteriyi bekliyorlar. Bir gün sermaye tarafından satın alındıklarında satılan tüm diğer kamu işletmelerinde olduğu gibi işçiler kapı dışarı edilecek, sendika tasfiye edilecektir.

Deri-İş Sendikası, özelleştirme konusunda baştan beri çok açık ve net bir tutum takınmıştır. Özelleştirmeye hem ulusal ve toplumsal nedenlerden dolayı karşı çıkmış-

tır. Halktan kesilen vergilerle kurulan kamu işletmelerinin yerli ve yabancı sermayeye peşkeş çekilmesine karşı çıkmıştır. Hem de sendikal çıkarlar açısından özelleştirmenin işçi çıkarmak ve sendikasızlaştırma olduğunu bildiği için karşı çıkmıştır. Özelleştirmeye karşı çıkışımızın nedenleri geçerliliğini hala koruyor. Bundan dolayıdır ki sendikamız özelleştirmeye karşı kararlı bir şekilde mücadeleye devam edecektir.

İşçi sınıfının büyük bir bölümüne zarar veren taşeronlaştırma deri işçilerinin de büyük bir sorunudur. Bugün pek çok deri işletmesinde taşeron firma bulunmaktadır.

Bir işyerini örgütlemeye koyulan sendika yetki tesbiti için Çalışma Bakanlığı'na başvurduğunda farklı işçi sayısı ve farklı fir-

malarla karşılaşıyor. Bu durumda sendika daha baştan yetkiyi kaybediyor.

Sendika örgütlenme eksikliğini giderip yeniden başvuruncaya kadar, işverenler gerekli önlemleri alarak, sendika üyelerini ve sendikayı dışarı atıyorlar.

Birçok deri işletmesinde yemek, taşıma, güvenlik, yükleme-boşaltma gibi işler taşeronlara verilmiş durumda. Taşeronlaştırma deri işçilerinin birliğini ve onların sendikası Deri-İş'i tehdit ediyor.

1984 yılında kabul edilen 233 sayılı kanun hükmünde kararname ile KİT'lerde **"Sözleşmeli Personel"** uygulamasına geçildi.

Bu uygulama; Deri-İş'in örgütlü olduğu kamu işletmelerinde birçok işçiyi en temel

sendikal haklarını kullanamaz hale getirdi. Öte yandan sendikanın üye sayısı düştü. Bugün deri işkolundaki kamu işletmelerinde sözleşmeli personel oranı % 7'yi buluyor. Sözleşmeli personel, kapsam dışı personel, kadrolu personel, özel güvenlik personeli derken sendika üyesi olacak işçi kalmıyor.

Sözleşmeli personel uygulaması deri işçilerinin bir sorunu olmaya devam ediyor.

Sendikalı işçi sayısını azaltan ve sendikaları zayıflatan en önemli nedenlerden biri de **kapsam dışı** personel uygulamasıdır.

1980 öncesinde mühendisler, memurlar, sendikalı olmak ve sözleşmeden

yararlanmak için can atarlardı. İşgücünü

satarak yaşıyan bu insanlar sendikal hak ve özgürlüklerini iyi kötü kullanıyorlar, sendikaya üye olabiliyorlar ve sözleşmelerden yararlanabiliyorlardı. İşverenler kendilerine sadık adam bulamıyorlardı. 12 Eylül'den sonra işverenler lehlerine olan şartları çok iyi kullandılar. Sendikaya üye olma ve toplu sözleşmeden yararlanma hakkına sahip mühendis, usta, ustabaşı, memur, sekreter gibi tüm personeli, dayatmalar yaparak sözleşme kapsamı dışına çıkarmayı başardılar. Ve bunu bir kanun maddesiymiş gibi sözleşmelere geçirip yerleştirdiler.

1980'li yıllarda ihracata yönelik yabancı sermayeye dayalı kalkınma modelinin uygulamaya konulması ile birlikte serbest bölgeler de çoğalmaya başladı. İhracat yapmak amacıyla yatırım yapan tüm yerli ve

yabancı şirketlere olağanüstü avantajlar sağlayan özel statülü **serbest bölgeler** kuruldu. Bu bölgelerde faaliyet gösteren şirketlere büyük vergi muafiyetleri getirildi. Yabancı sermayeli şirketlere bile devlet süper teşvikler sağladı. Bugün (Haziran/1999) ülkemizde 19 serbest bölge faaliyette bulunuyor. Yeni serbest bölgeler açmak için 51 başvurunun yapıldığını gazetelerden okuyoruz. Yaptığımız araştırmalar, **ihracatı, üretimi, istihdamı** artırmayı amaçlayan serbest bölgelerin planlandığı gibi gerçekleşmediğini gösteriyor.

Serbest bölgeler yasası ve yönetmeliği deri işçilerinin de örgütlenme hakkını sınırlandırmıştır. Örgütlenme alanındaki sorunlara bir yenisi daha ilave edilmiştir. Deri işçileri ve Deri İş Sendikası bu sorunla karşı kar-

şıyadır. Tuzla organize deri sanayi bölgesinin serbest bölge yapılmak istenmesi işverenlerin bu doğrultuda çaba göstermesi, siyasi planda girişimde bulunması, deri işçilerinin ve Deri İş Sendikasının hak ve çıkarlarını, hatta varlığını tehdit etme noktasına gelmiştir. Deri-İş işçileri ve sendikası bu saldırılara karşı bugüne kadar kararlı bir şekilde direnmiştir. Bu kararlı direnişler sonucu, Tuzla organize deri sanayi bölgesini serbest bölge yapma girişimleri bugün durmuştur.

Öte yandan Türkiye'nin iki numaralı deri üretim merkezi olan Menemen deri organize sanayi bölgesi, bir oldu bittiye getirilerek serbest bölge yapılmıştır. Organize deri sanayi bölgesindeki işletmelerin kuruluş amaçları iç pazara satış yapmak olduğu

halde sanayi **serbest bölge** haline getirilmiştir. Bu tür hatalı uygulamaların yarattığı sorunları bugünde fazlası ile yaşıyor. İç piyasaya yönelik kurulan tüm işletmeler büyük sıkıntı içinde.

Menemen organize deri sanayi; Deri-İş Sendikasının başlıca örgütlenme

hedeflerinden biri idi. Hala da öyledir. Ancak organize deri sanayinin serbest bölge haline getirilmesi, bölgeye serbestçe giriş çıkış izninin olmaması, sendikal faaliyeti imkansız denecek kadar zorlaştırıyor. Sanayiye giremeyen sendikanın örgütlenme uzmanları, işçileri evlerinde kahvehanelerinde tek tek bulmak ve ilişki kurmak zorunda kalıyorlar. Bunun iğne ile kuyu kazmak kadar zor olduğu son derece

açıktır.

Sendikal örgütlenmeyi engelleyen nedenlerin arasında arkabalık hemşerilik ilişkileri de önemli bir rol oynuyor. Bütün iş kollarında olduğu gibi deri işkolunda da küçük işletmelerde sendikalaşmak çok zordur.

Bu zorluk bir yandan sınıf bilincinin düşük olmasının yanı sıra akrabalık ve hemşerilik ilişkilerinin ağır basmasından kaynaklanıyor. Çoğu küçük işyerlerinde çalışanların bir kısmı patronun akrabası yada hemşerisidir. Böyle işyerlerinde, işçiler kendi çıkarları ile patronun çıkarlarını nerede ise aynı görüyorlar. Patronun kendilerini çalıştırarak para kazanmasını önemsemiyorlar. Bu ilişkilerin hakim olduğu

işyerlerinde çalışan ile çalıştırmanın çıkarı ve durumlarının zıtlığı, akrabalık ve hemşerilik ilişkileri ile örtölüyor. İşçiler işverene karşı bir sendikal hareket geliştiremiyorlar.

SONUÇ:

Deri işçileri, Türkiye işçi sınıfının bir parçasıdır. Deri işçilerinin sorunları ile Türkiye işçi sınıfının sorunları büyük ölçüde ortak-
tır. Deri işyerlerinde yaşanan sorunlar, diğer işkollarındaki işyerlerinde değişik yoğunluklar da yaşanıyor. İş kollarının ve işyerlerinin kendine özgü koşulları bu sorunları ağırlaştırabiliyor. Neticede sorunların çoğu ortak. Özelleştirme gibi bazı sorunlar işçi sınıfının bir bölümünü, örneğin kamuda çalışanları doğrudan ilgilendirmesine karşın bu sorun da neticede sendikal hareketin çok büyük ve önemli bir sorunudur. Diğer işçilerin ve sendikaların kendini bundan uzak tutması imkansızdır.

Özelleştirme sonucu, **Türk sendikal**

hareketinin ve sendikacılığının zayıf düşmesi sermayedarlara yarar.

Sendikal hareketin zayıf düşmesi bir süre sonra diğer işkollarında çalışan işçileri ve sendikaları da sıkıntıya sokacaktır, sorunlarını ağırlaştıracaktır, hatta varlıklarını tehlikeye düşürecektir. Bu nedenle Türk işçi hareketi bir bütündür. Belli bir işkolunda çalışan işçiler ve sendikalar diğer işkollarında çalışan sınıf kardeşlerinin sorunlarına karşı duyarlı olmak onlara sahip çıkmak ve onlarla dayanışma içinde olmak zorundadırlar. Bir bütün olarak sendikal hareketin güçlenmesinden ve yeni haklar elde etmesinden, tüm işçiler ve sendikalar kazançlı çıkacaktır. Bu gelişmelerden deri işçileri ve Deri-İş Sendikasının da kazançlı çıkacağı tartışma götürmez. Bu

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

olumlu gelişmelere herkesten çok deri işçilerinin ve Deri-İş Sendikası'nın ihtiyacı var. Bütün işkollarındaki işçilerin bu bilinçle, birlik ve dayanışma içinde olmaları zorunludur.

TÜRK-İŞ EĞİTİM YAYINLARI DİZİSİ

1. SENDİKACILIK TARİHİ
Yıldırım KOÇ
2. TÜKETİCİ HAKLARI
Sinan VARGİ
3. ASGARİ ÜCRET
Enis BAĞDADIÖĞLU
4. İŞ KANUNU VE TEMEL HAKLARIMIZ
Ah. Hüseyin EKMEKÇİOĞLU-Av. H. Ferhan TUNCEL
5. ULUSLARARASI SENDİKAL ÖRGÜTLENMELER
Hakan SÜKÜN
6. ÇALIŞAN ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE TÜRK-İŞ'İN FAALİYETLERİ
Özcan KARABULUT
7. ÖZELLEŞTİRME
Prof. Dr. Oğuz OYAN
8. İŞ GÜVENCESİ
Yıldırım KOÇ
9. ÇEVRENİN KORUNMASI VE SENDİKALAR
Sinan VARGİ
10. GÜNCEL SORUNLARIMIZ VE TALEPLERİMİZ
Yıldırım KOÇ
11. TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ
Şeyma İpek KÖSTEKLİ
12. NİÇİN SENDİKA? NASIL SENDİKA
Yıldırım KOÇ
13. SOSYAL GÜVENLİK
Ahmet ŞEN
14. TÜRKİYE'DE GREV HAKKI
Yıldırım KOÇ
15. GREV NASIL YAPILIR
Av. Hüseyin EKMEKÇİOĞLU-Av. Ferhan TUNCEL
16. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ
Naim TAN
17. SENDİKACILIK
Yıldırım KOÇ
18. İŞÇİ SAĞLIĞI
Selahattin OKUR
19. GENÇ İŞÇİLER VE ÇÖZÜM YOLU
Özcan KARABULUT
20. ÇALIŞMA HAYATI MESLEKİ EĞİTİMİ
Yıldırım BALTA
21. TÜRKİYE'DE EKONOMİK ve SOSYAL KONSEY
Yıldırım KOÇ
22. SERBEST BÖLGELER
Selahattin OKUR
23. ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO)
Hülya UZUNER
24. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK
Şeyma İpek KÖSTEKLİ
25. HÜKÜMET PROGRAMINDA ÇALIŞMA YAŞAMI (1990-1999)
Canan KOÇ
26. TÜRKİYE'DE YABANCI KAÇAK İŞÇİLER
Yıldırım KOÇ
27. KADIN İŞÇİLER VE SORUNLARI
Sakine UYGUR
28. BİLİNÇLİ TÜKETİM
Sinan VARGİ
29. SENDİKALAR VE TEMEL İŞLEVLERİ
Av. Hüseyin EKMEKÇİOĞLU-Av. Ferhan TUNCEL
30. İŞÇİLER AÇISINDAN ÜCRET
Enis BAĞDADIÖĞLU
31. TÜRKİYE'DE SENDİKALAŞMA HAKKI ve İLO İLKELERİ
Yıldırım KOÇ
32. TÜRKİYE'DE İŞÇİ SINIFININ YAPISI
Yıldırım KOÇ
33. KIDEM TAZMİNATI
Av. Murat ÖZVERİ
34. ESNEKLİK
Av. Murat ÖZVERİ
35. SOSYAL GÜVENLİKTEKİ KAYIPLAR ve İŞSİZLİK SİGORTASI

331.11 OKU 1999

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK

Telefon : (0.312) 433 3638

Telefax : (0.312) 434 1471

Yenişehir - Ankara